

Vođstvo je ispred Rim. 12:6-8

6 U skladu s milošću koja nam je data imamo različite darove. Ako je nečiji dar **prorokovanje** – neka bude srazmerno veri; 7 ako je **služenje** – neka služi; ako je **poučavanje** – neka poučava; 8 ako je **tešenje** – neka teši; ako je **davanje** – neka daje od srca; ako je **upravljanje** – neka bude revnostan; ako je **pokazivanje** milosrđa – neka to čini s radošću.

Na jednoj listi suprotnosti između „živih i mrtvih crkava“ pročitao sam i sledeće:

- *Žive crkve stalno menjaju načine kako čine stvari; mrtve crkve ne vide potrebu da išta menjaju.*
- *Članovi živih crkava sudeluju u službama svojih crkava sa velikim entuzijazmom; mrtve crkve nemaju službe, već samo funkcije.*

Došlo je vreme da obnovimo vođstvo naše crkve, pa je važno da tu potrebu najpre sagledamo iz perspektive Božije reči. Poslednji put smo govorili o novozavetnom vođstvu kao *služenju*, i da vođstvo nije neka potpuno izdvojena ili nezavisna delatnost u crkvi, već samo jedan od praktičnih oblika *sledbeništva* Hrista. Rekli smo da vođstvo crkve vodi crkvu tako što joj služi; tako što pomažu braći i sestrama da rastu, a na taj način rastu i oni sami. Vođstvo ima cilj da – pripravi svete za delo službe ovde na zemlji i za susret sa Hristom. Crkva je Hristovo telo i sastoji od Glave i tela: Glava je Hristos, a telo smo mi. On je taj koji upravlja svojim telom, i to kako On želi da Njegova crkva izgleda. Vođenje crkve je služenje Hristu, i obrnuto: vođe služe Hristu tako što drugim Hristovim sledbenicima pomažu da rastu „do visine rasta Hristovog“.

Od kad smo – pre nekoliko meseci – počeli jasnije da uviđamo i češće da govorimo o potrebi za obnovom vođstva, nekoliko nas u crkvi je već više puta počelo da govori o konkretnim imenima – ko će biti novo vođstvo. Moram da priznam, i ja sâm sam jako radoznao u vezi s tim. Čak sam razmišljao o tome – treba li uopšte da propovedam o vođstvu (toliko puta smo slušali o tome; imali smo i kurseve o tome); možda treba odmah da pristupimo izboru novog vođstva. (Uzgred, ono što je stvarno potrebno našoj crkvi, u ovom trenutku, to *nije* promena vođstva, već *obnova* vođstva. Što se tiče promene, možda je potrebna promena sistema vođenja, ali još uvek se radi o obnovi, a ne promeni vođstva. Ali, o sistemu vođstva ćemo sledeći put).

Ipak, sve više sam uveren da nam je ponovo i ponovo – pre obnove i izbora vođstva – potrebno podsećanje na biblijske temelje vođstva crkve. To je potrebno zbog više razloga. Prvo, zato što dolaze nove generacije koje, uglavnom, nisu bile upoznavane sa suštinom vođstva crkve, a i oni treba da se uključe u život crkve. Drugo, u svetu se sve više govori o vođstvu, ali uglavnom o vođstvo u svetu biznisa, o menadžmentu, o vođstvu društvenih organizacija; o ličnim osobinama vođa... Stoga, moramo uvideti da, iako postoje dodirne tačke (čak i neka identična područja) između te dve vrste vođstva, ipak, jako je važno da pre uspostavljanja vođstva uočimo da je vođstvo crkve suštinski drugačija

vrsta vođstva: to nije vođstvo organizacije, već organizma, tela. Crkva je Hristovo telo. Ona ima i elemente organizacije, ali ona je prvenstveno organizam, telo; i to naš organizam, naše telo. Mi smo crkva. Mi vodimo sebe – pomoću Hristovih načela i instrukcija.

Naše vreme je preplavljeno knjigama o vođstvu, seminarima... I naša izdavačka kuća (Soteria) je objavila nekoliko knjiga o vođstvu. Te knjige nas upoznaju sa jako korisnim načelima i pravilima vođstva, potrebnima i ljudima koji su u vođstvima crkava. Evo, da citiram samo nekoliko načela iz knjige *Zlatna pravila vođstva*, koju je Soterija objavila 2011. god. (imajte na umu da se ova načela odnose na – vođe):

- Osoba koju je najteže voditi jeste vi;
- Kad vas kritikuju, onda znate da ste na dobrom putu;
- Najbolji lideri su pažljivi slušaoci;
- Prva odgovornost vođe je da definiše realnost;
- Fokusirajte se na glavnu stvar;
- Vođa nikad ne prestaje da uči;
- Vođe se ističu u teškim vremenima;
- Nema sticanja bez odricanja...

Da se zaustavimo na ovima (inače, ova knjiga analizira 26 načela vođstva). Nema sumnje da su sva ova načela potrebna i vođama crkve. Ipak, vođstvo crkve se suštinski razlikuje od drugih oblika vođstva u dve ključne tačke, u odnosu prema Vođi i u odnosu prema onima koje treba voditi.

Pojam o vođstvu koji preovlađuje u našoj kulturi (i ne samo našoj) jeste da postoje *vođe* i *oni koje treba voditi* (vođe i vođeni). Ovo shvatanje je, najverovatnije, poteklo iz vojne prakse, a u svim vojskama princip vođstva zasnovan je na odnosima *nadređenosti* i *podređenosti*, starešinama i vojnicima, zapovednicima i izvršiocima zapovesti, izdavanju naredbi i izvršavanju naredbi itd.

Činove u vosci bira svako sam. Ja odlučim da idem u vojnu školu, pa kad završim određeni program i steknem određenu praksu, dobijam određeni čin. Taj čin nosi sa sobom određenu količinu vlasti nad određenom grupom vojnika. Onda se doškolujem, steknem još malo prakse, pa dobijem još viši čin. To me postavi nad još većom grupom vojnika i opunomoći sa još više vlasti. Svako moje napredovanje donosi mi i novi izgled moje uniforme i nove elemente na njoj...

Često puta, mnogi hrišćani (pa i mi sami), život crkve shvataju na isti ili sličan način. Za mnoge hrišćane crkva se sastoji od vođstva koje izdaje naredbe i članova crkve koji sprovode te naredbe. Čak postoji i sistem napredovanja. U nekim crkvama postoje osnovni činovi: episkop, sveštenik, đakon. Među episkopskim činovima imate opet razne činove: patrijarh, mitropolit, arhiepiskop, sindel... Svi oni imaju određeni krug podređenih ljudi i određenu količinu vlasti nad tim ljudima. U okviru njih može i da se napreduje.

Međutim, Novi zavet ne predstavlja vođstvo crkve na taj način. Dok je u vojsci i u svim drugim hijerarhijskim sistemima vođstvo povereno višim činovima, a izvršenje nižim, u crkvi je drugačije: vođstvo je povereno

svima, u skladu s darovima i službama koje je Bog kome dao i potrebama crkve. Vođstvo u crkvi određuju potrebe crkve, koje stvara Bog, i darovi koje On daje pojedinim ljudima u crkvi da bi te potrebe bile namirene. To je suštinski drugačiji pristup vođstvu.

Crkva je duhovna tvorevina koja se iz dana u dan menja. Postoji ono protestantsko načelo „*eklesia semper reformanda*“, koje znači: crkva se stalno menja. Upravo zbog toga, i službe u crkvi i njeno vođstvo se stalno menjaju. Npr. savremena crkva ima neke službe o kojima prva crkva nije ni sanjala. Uzmite samo najveći deo malo većih crkava danas. Svaka od njih ima ozvučenje, projektor, ekran, itd. Danas mnoge crkve imaju online bogoslužnja. To je otvorilo potrebu za tehničkim službama koje tokom najvećeg dela istorije crkve nisu ni postojale.

Danas imamo ceo jedan ogroman medij koji crkva još uvek nije dovoljno shvatila i prihvatila, a to su – društvene mreže. Danas su svi na društvenim mrežama. Ali, crkva još uvek nije otkrila *moгуćnosti* koje taj medij pruža za carstvo Božije i *potrebu* da ga mnogo bolje koristi. Danas, u ovo pandemijsko vreme, Bog nam je dao ogromne mogućnost da se najveći deo naših duhovnih potreba namiri preko tih mreža i aplikacija, kao što su fejsbuk, aplikacija za ZOOM, e-mail, itd. Veliki deo naših duhovnih potreba, kao što su propovedanje, molitva, proslavljanje Boga pesmama, dobar deo zajedništva, razgovor, planiranje... sve to može dobrim delom da se ostvari i putem tih sredstava. Potrebni su samo ljudi s tehničkim darovima da sva ta sredstva crkva upotrebi za život crkve i širenje evanđelja. Vođstvo današnje crkve mora i tu oblast da uključi u život crkve. Zašto? S jedne strane zato što joj je Bog ta sredstva stavio na raspolaganje; dao je i ljude s potrebnim darovima za te službe. I s druge strane, zato što se otvorila ogromna potreba da se evanđelje propoveda i na taj način.

Ali, kako to obično biva, kad se pojavi nova mogućnost komunikacije među ljudima, neka nova medijska platforma, ljudi preko nje najpre plasiraju ono najprimitivnije, najvulgarnije... plasiraju svoje mane. Nažalost, ni svi hrišćani još uvek ne shvataju da su društvene mreže i razne aplikacije na internetu izuzetna prilika za evangelizaciju, duhovni život, duhovni rast, zajedništvo... Umesto toga hrišćanski portali vrve od poricanja stvarnosti, ironije, viceva, prepucavanja, lične promocije...

Očigledno je da je crkvi ove generacije potrebno vođstvo koje će prepoznati sredstva koja je Bog stavio na raspolaganje upravo noj i koje će revnosno raditi na tome da se ta sredstva upotrebe kao alat crkve za širenje Božijeg carstva.

Tekst koji sam naveo kao polazište za ovo izlaganje predstavlja jedan od nekoliko spiskova darova i službi u Novom zavetu. U ovom spisku opisano je 7 darova/službi koji su razvrstani u dve kategorije. U prvoj kategoriji navedena su tri govorna dara: prorokovanje, poučavanje i tešenje (ili hrabrenje); dok ostala 4 dara spadaju u kategoriju služenja: služenje, davanje, upravljanje i iskazivanje milosrđa.

Mada sve ove darove/službe možemo susresti kod sve Božije dece, i kod „običnih“ članova i kod onih koji predstavljaju vođstvo crkve, na

vođstvo se najviše odnosi dar koji je pomenut u 8. stihu – *upravljanje*. Da bi se dobila potpunija slika života crkve, trebalo bi svaki od ovih 7 darova proučiti detaljnije, ali pošto govorimo posebno o vođstvu, izdvojio sam samo dve stvari, *prva* je Božija sveopšta briga za život crkve, kao Hristovog tela, tako što joj stavlja na raspolaganje sve što joj je potrebno za život i rast; jer svako telo (pa i Hristovo) mora da raste. *Druga* je: šta Bog očekuje od onih kojima poverava vođstvo i kojima zato daje dar upravljanja. Oni omogućuju, pospešuju i upravljaju rastom crkve.

1. Telu treba rast

U Novom zavetu postoje najmanje četiri liste darova i službi koje Bog daje crkvi (ili bolje rečeno: crkvama). Jedna je ova u Rimljanima 12 koja pominje 7 darova i službi. Druge dve su u 1. Korinćanima 12, u jednoj se pominje 9, a u drugoj 8 darova. Zatim, imamo još jednu listu u Poslanici Efescima 4:11, gde se pominje 5 darova i službi (tačnije: četiri). Ove liste nam otkrivaju više stvari.

Već sama činjenica da Bog daje različite darove i službe u različitim mestima, govori da ne postoji jedna, standardna lista darova i službi koja jednako važi za sve crkve i sve situacije. Dajući darove i službe, Bog uvek ima u vidu konkretnu crkvu i konkretne ljude, situacije i potrebe.

Kad bismo analizirali te različite liste, videli bismo da je crkva i u različitim periodima imala različite darove. Zbog toga se, npr. darovi i službe koji se pominju u vezi sa prvom crkvom u Jerusalimu, ne pominju u nekim crkvama koje je apostol Pavle osnovao kasnije (i obrnuto).

Ono što je kod svih tih darova i službi isto, jesu *njihovo poreklo*: sve ih daje Bog, on je njihov izvor; drugo, njihova svrha: svi imaju *istu svrhu* – da izgrađuju Hristovo telo, crkvu; i treće, upravo ta njihova različitost ističe kako Bog brine o specifičnostima svake crkve, u svakom mestu i u svako vreme. On ne daje stereotipno. Zbog toga ni vođstva crkve ne mogu i ne smeju da budu stereotipna.

Kod nabiranja svakog od ovih službi ili darova, Pavle čini dve stvari: najpre upoznaje crkvu šta ima (koji dar ili službu), a onda daje nalog da se taj dar ili služba koriste: „...*ako je služenje – neka služi; ako je poučavanje – neka poučava; ako je tešenje – neka teši...*“ (12:7-8). Prema tome, Bog hrišćanima ne daje darove i službe kao neke oznake ili epolette. On ih daje radi neke konkretne potrebe njegovog tela. Pojavila se neka nova potreba u crkvi. Bog odmah reaguje: tebi i meni daje dar ili službu, ali uz njih daje nam i nalog da ih koristimo.

2. Vođstvo omogućuje, pospešuje i upravlja rastom crkve

Jedan od darova ili službi u crkvi, jeste i *upravljanje*. Reč „upravljati“ u originalu glasi *proistemi* i ona ima više značenja. Doslovno značenje je „stajati ispred“. Ali, ima i značenja „brinuti za“ i „pružati pomoć“ i još neka. Taj široki spektar značenja reči upravljati sam po sebi ukazuje na široko područje službe vođstva u crkvi.

„Stajati ispred“ (misli se ispred crkve) ukazuje na potrebu i zadatak predvođenja i usmeravanja crkve. Međutim, tu odmah vreba jedna

opasnost. Naše ljudske i kulturološke predispozicije nas odmah navode na zaključak da mora da postoji jedan vođa, a svi ostali su sledbenici koji slede vođu. Međutim, Novi zavet vrlo jasno ističe i zahteva množinsko vođstvo. Apostola je bilo 12; oko stolova su služila sedmorica; apostol Pavle je uvek išao u timu od nekoliko ljudi; od svojih saradnika je tražio da po crkvama postavljaju „starešine“ (ne jednog starešinu) i „đakone“, itd. Ceo Novi zavet ističe timski model vođstva. Taj princip (na malo drugačiji način) važi i u Starom zavetu. Kad je Mojsijev tast, Jitro, video kako Mojsije sam deli pravdu narodu, on ga je ukorio i poučio da treba da formira tim za tu službu. I Mojsije je dobro učinio što ga je poslušao, jer da nije, propali bi i on i izabrani narod.

Izraz „brinuti za“ ukazuje na to što sama reč govori – na brigu za život crkve. Kad malo dublje proučavamo bilo koju novozavetnu knjigu, shvatamo da se ta briga posebno odnosi na ljude, na njihov duhovni rast, na njihove potrebe, probleme, učenje, zablude i duhovna lutanja. A posebno se odnosi na brigu za nespasene, za njihovo zadobijanje za Carstvo Božije.

Na slične aktivnosti upućuje i izraz „pružati pomoć“. Upravlјati crkvom znači pružati pomoć onima kojima je ona potrebna, i to onu vrstu pomoći kakva je potrebna kojoj kategoriji ljudi u crkvi. Zbog toga su vođe crkve podjednako i onaj ili ona koji prorokuju, i oni koji uče decu, i oni koji se brinu da na bogosluženju svi dobro čuju i vide (tj. tehnička služba), i oni koji sviraju i pevaju, i oni koji propovedaju... i svi ostali.

Naravno, postoji i biblijski (novozavetni) način kako se vođstvo uspostavlja. Pošto svi imaju darove i službe – što predstavlja osnovnu novozavetnu istinu – upravo zato postoji potreba za timom ljudi koji će da koordinira i usmerava upotrebu svih tih darova i službi.

Evo, kako to izgleda u praksi. Imamo npr. 5 ljudi koji imaju dar poučavanja. Najverovatnije da jedno od njih ima više dara da poučava decu, neko ima više dara da uči odrasle. Neko od tih možda ima i neko dodatno obrazovanje iz neke oblasti, npr. iz muzike. Zašto ne spojiti te dve oblasti i upotrebiti oba ta dara (poučavanje i muziku) npr. za evangelizacijsku svrhu?

Pre par godina započeli smo vrlo uspešnu evangelizaciju kroz sport. Nažalost, zbog nekih okolnosti sa time se stalo, ali nam je ukazalo na veoma uspešan metod evangelizacije mladih. Zar nisu sve to mogućnosti „upravlјanja“ životom crkve u ovo vreme? Muzika, umetnost, sport, jezik...; deca, omladina, stari; beskućnici... sve su to oblasti i kategorije ljudi kojima su potrebni spasenje i duhovni rast. I sve su to mogućnosti koje bi crkva trebalo da ima u vidu kad uspostavlja vođstvo crkve.

Međutim, napravili bismo veliki propust kad ne bismo primetili da se kod 4 dara ili službe ovde daje i dodatno objašnjenje ili apel. *Ako je nečiji dar prorokovanje – neka bude srazmerno veri (6. st.)...; ako je davanje – neka daje od srca; ako je **upravlјanje** – neka bude revnostan; ako je pokazivanje milosrđa – neka to čini s radošću (8. st.).* Zašto su kod ovih darova/službi dati i dodatni nalozi? Zato što mnogi hrišćani s tim darovima ili službama imaju tendenciju da to što Pavle naglašava

zanemare. Pa se dešava da neki propovednici propovedaju nešto što ni sami ne veruju (to su čuli ili naučili od nekih drugih, a da nisu ni proverili). Ili, neki hrišćani daju od suviška, a ne od srca. Ili, neki čine milosrđe, ali to čine bez entuzijazma i radosti.

Naročito je problematično za one koji imaju dar upravljanja (tj. oni koji vode crkvu), ako to čine rutinski, mrzovoljno i bez revnosti. Ili još gore, ako to čine samo ako iz toga mogu da izvuku neku korist, ili da pokupe neki aplauz ili steknu neki poen kod publike.

Da pokušamo da zaključimo ovo sagledavanje vođstva na sledeći način. Crkva je telo, a telu su potrebni hrana, rast, razvoj, oblikovanje... Zbog toga – da bi njegovo telo raslo, razvijalo se i oblikovalo, Bog obezbeđuje ljude, iz redova te iste crkve, koji će ga hraniti, oblikovati, usmeravati... Darove i službe za to daje im On, i to različite darove različitim crkvama u njihovim konkretnim okolnostima i vremenu u kome crkva živi i služi Bogu.

Bog je prepun darova. On ima dar za svaku situaciju, svako vreme i svaku potrebu; i sve te darove svojoj deci daje nesebično. On bi dao i više kad bismo mi bili spremni da primimo.

On ima specifične darove i za ovo vreme, baš one koji su i nama i crkvi potrebni upravo danas. Ima darove za fejsbuk, instagram, tviter, ZOOM... Potrebni su mu samo hrišćani koji će – umesto da poriču stvarnost i pred njom zatvaraju oči – znati da te darove prime i da ih revnosno upotrebe na slavu Bogu, rast crkve i svoj lični duhovni rast. Takvi hrišćani su spremni da im Bog poveri službu vođenja crkve, u svako vreme, pa i u ovo naše pandemijsko.